

Ο αγώνας κατά της υπερηφάνειας.

Από τη Φιλοκαλία.

Πάθη.

Ο αγώνας κατά της υπερηφάνειας είναι φοβερότατος και από όλους τους άλλους αγριότερος. Αυτός πολεμά προπάντων τους τέλειους και προσπαθεί να καταστρέφει εκείνους που ανέβηκαν σχεδόν στην κορυφή των αρετών. Και όπως μια κολλητική και θανατηφόρα αρρώστια δεν καταστρέφει ένα μέλος του σώματος, αλλά ολόκληρο το σώμα, έτσι και η υπερηφάνεια όχι μόνον ένα μέρος της ψυχής, αλλά ολόκληρη την καταστρέφει.

Το καθένα από τα άλλα πάθη, αν και ταραζει την ψυχή, αλλά με το να πολεμά μια μόνο αρετή, εκείνη που είναι αντίθετή του, και να προσπαθεί αυτή να νικήσει, σκοτίζει και ταραζει την ψυχή εν μέρει. Ενώ το πάθος της υπερηφάνειας σκοτίζει ολόκληρη την ψυχή και την ρίχνει σε τέλεια πτώση.

Για να εννοήσουμε καλύτερα τα λεγόμενα, ας σκεφτούμε ως εξής: Η γαστριμαργία προσπαθεί να διαφθείρει την εγκράτεια· η πορνεία, τη σωφροσύνη· η φιλαργυρία την ακτημοσύνη· ο θυμός, την πραότητα· και όλα τα λοιπά είδη της κακίας, τις αντίθετες αρετές. Η υπερηφάνεια όμως, όταν κυριεύσει την άθλια ψυχή, σαν φοβερότατος τύραννος που κατέλαβε μια μεγάλη και δοξασμένη πόλη, την καταστρέφει ολόκληρη και την κατεδαφίζει από τα θεμέλια.

Μάρτυρας γι' αυτό είναι ο άγγελος εκείνος που έπεσε από τον ουρανό εξαιτίας της υπερηφάνειάς του, ο οποίος αν και δημιουργήθηκε από τον Θεό και στολίστηκε από Αυτόν με κάθε αρετή και σοφία, δεν θέλησε να τα αποδίδει όλα αυτά στον Κύριο, αλλά στη δική του φύση. Και έτσι νόμιζε ότι είναι ίσος με το Θεό.

Ελέγχοντας αυτή τη σκέψη του, ο προφήτης έλεγε: «Συ είπες με το νου σου· θα καθίσω πάνω σε ψηλό βουνό, θα στήσω το θρόνο μου πάνω στα σύννεφα, θα γίνω όμοιος με τον Ύψιστο. Και όμως εσύ είσαι άνθρωπος και όχι θεός» (Ησ. 14:13). Και πάλι άλλος προφήτης λέει: «Γιατί καυχιέται μέσα στην κακία του ο δυνατός;» (Ψαλμ. 51:1)

Γνωρίζοντας αυτά, ας φοβηθούμε και με κάθε προσοχή ας φυλάξουμε την καρδιά μας από το θανατηφόρο πνεύμα της υπερηφάνειας, λέγοντας πάντοτε στον εαυτό μας, όταν κατορθώσουμε κάποια αρετή, τον λόγο του Αποστόλου: «Όχι εγώ, αλλά η χάρη του Θεού που είναι μαζί μου» (Α' Κορ. 15:10), και τον λόγο του Κυρίου: «Ότι χωρίς τη βοήθειά Μου, δεν μπορείτε να κάνετε τίποτε» (Ιω. 15:5).

Επίσης, το λόγο του προφήτη: «Αν ένα σπίτι δεν το οικοδομήσει ο Κύριος, μάταια κουράστηκαν οι οικοδόμοι» (Ψαλμ. 126:1), και το: «Δεν εξαρτάται από εκείνον που θέλει, ούτε από εκείνον που τρέχει, αλλά από το Θεό που θα δείξει έλεος» (Ρωμ. 9:16). Επειδή και αν ακόμη έχει κανείς ολόθερμη προθυμία και αποφασισμένη προαίρεση, εφόσον είναι δεμένος με σάρκα και αίμα, δεν μπορεί να φτάσει την τελειότητα, παρά μόνο με την χάρη και το έλεος του Χριστού.

Και ο Ιάκωβος λέει: «Κάθε ωφέλιμη δωρεά προέρχεται από ψηλά» (Ιακ. 1:17). Και ο απόστολος Παύλος: «Τι έχεις που δεν το πήρες από το Θεό; Κι αν έχεις πάρει, γιατί καυχιέσαι σαν να μην πήρες (Α' Κορ. 4:7), αλλά υπερηφανεύεσαι σαν να είναι δικά σου;»

Ότι με τη χάρη και το έλεος του Θεού έρχεται η σωτηρία, είναι μάρτυρας αληθινός εκείνος ο ληστής, ο οποίος κέρδισε τη βασιλεία των Ουρανών όχι ως ανταμοιβή της αρετής του, αλλά με τη χάρη και το έλεος του Θεού (Λουκ. 23:43).

Γνωρίζοντας αυτά οι Πατέρες μας όλοι, με μια γνώμη, μας παρέδωσαν ότι δεν μπορούμε διαφορετικά να φτάσουμε στην τελειότητα της αρετής, παρά μόνο με την ταπείνωση, η οποία έρχεται στον άνθρωπο από την πίστη και το φόβο του Θεού, από την πραότητα και την τέλεια ακτημοσύνη.

Με τις αρετές αυτές κατορθώνεται και η τέλεια αγάπη, με την χάρη και την φιλανθρωπία του Κυρίου μας Ιησού Χριστού. Σ' Αυτόν ανήκει η δόξα στους αιώνες. Αμήν.

Από το βιβλίο: ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΝΗΠΤΙΚΩΝ, Τόμος Α'. Εκδόσεις "Το περιβόλι της Παναγίας", Θεσσαλονίκη 2002. Άγιος Κασσιανός ο Ρωμαίος, Προς τον επίσκοπο Κάστορα περί των οχτώ λογισμών της κακίας, σελ. 109.

Πηγή : <https://www.koinoniaorthodoxias.org/>